

Utbildningsinspektion i Hjulsbroskolan förskoleklass, grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Hjulsbroskolan den 20 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Hjulsbroskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Hjulsbroskolan intervjuades elever, lärare, elevvårdspersonal och rektor samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurs 2 och 6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Hjulsbroskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	138
Förskoleklass	40
Grundskola	323

Hjulsbroskolan är belägen i södra delen av Linköping. Verksamheten omfattar förskoleklass t.o.m. årskurs 6. Här ingår också sex fritidshem för barn i åldern 6–9 år samt öppen fritidsverksamhet för barn i åldrarna 10–12 år. I upptagningsområdet finns ett fåtal elever med utomnordisk bakgrund. Förutom rektor, kanslist och vaktmästare finns 40 anställda, varav 34 kvinnor och 6 män. Av dessa är 24 lärare inom förskole- och skolverksamheten i årskurserna 1–6, och 16 pedagoger inom fritidsverksamheten. Verksamheten bedrivs i lokaler uppförda under 1960-talet som omgärdar en skolgård.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Hjulsbroskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Hjulsbroskolans elever når goda studieresultat. Med hjälp av test och läsdiagnoser skaffar sig personalen en bild av behovet av stödinsatser och tillgodoser detta i stor utsträckning inom ramen för ordinarie undervisning. Särskilda stödinsatser dokumenteras och följs upp i åtgärdsprogram. Lärarnas arbete med att bearbeta de nationella kursplanerna har gjort det lättare för dem att tydliggöra utbildningsmålen för elever och föräldrar. Lärarna har god överblick över elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. I takt med stigande ålder har eleverna goda möjligheter att vara delaktiga i och utöva inflytande över undervisningen. Via klassråd och elevråd har eleverna kunnat påverka beslut som de uppfattat som angelägna. Inspektörernas intryck är att det råder en god stämning mellan eleverna och mellan elever och lärare i Hjulsbroskolan. Från skolans sida anser man att det omfattande värdegrundsarbete man bedriver har betydelse för att lärare, elever och föräldrar uppfattar det som att mobbning sällan förekommer i Hjulsbroskolan. Rektorn har påbörjat ett systematiskt och övergripande kvalitetsarbete som innefattar en långsiktig plan för personalens kompetensutveckling.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Personalens förtrogenhet med att utforma ett adekvat innehåll i åtgärdsprogram bör förbättras.
- Skolan bör genomföra ett systematiskt och övergripande kvalitetsarbete som tar sin utgångspunkt i sammanställda studieresultat och som leder till en förbättrad kvalitetsredovisning.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Förskoleklassen ingår organisatoriskt i skolans arbetslagsorganisation. Under året i förskoleklassen förekommer tidvis samarbete med eleverna i årskurs ett. Verksamheten har ett tydligt fokus mot att utveckla barnens språkliga medvetenhet, vilken man också kartlägger och bedömer under vårterminen före barnens ordinarie skolstart. Hösten 2004 hade Hjulsbroskolan fyra elever som deltog i modersmålsundervisning. Ingen av skolans elever läste svenska som andraspråk. Jämfört med andra skolor i kommunen och riket är andelen elever som når målen enligt de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska för årskurs fem mycket hög. Lärarna har lagt ned ett omfattande arbete med att bearbeta och konkret beskriva de nationella kursplanernas mål för alla ämnen. De säger att de bearbetade kursplanerna fungerar som ett stöd som gör det lättare för dem att hantera de olika målen. Lärarna har en god överblick över elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen.

Lektionsbesök och intervjuer visar att eleverna kan arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Inspektörernas samlade intryck är att eleverna uppnår goda resultat och trivs bra med att arbeta och umgås med både vuxna och jämnåriga i skolan. De elever som får olika former av stöd i skolarbetet inkluderas så långt det är möjligt i den ordinarie gemenskapen och når också positiva resultat. Skolan gör insatser för att främja elevernas inflytande över och delaktighet i undervisningen genom att låta eleverna delta i att planera ämnen, projekt och läxval. Eleverna kan ge konkreta exempel på att klassråd och elevråd kunnat påverka beslut som de uppfattat som angelägna.

I Hjulsbroskolan pågår ett kontinuerligt värdegrundsarbete i klassrumsverksamheten där man bland annat diskuterar språkbruk, attityder och olika typer av budskap som eleverna möter via texter och bilder i media. Här har också den så kallade ALMA-gruppen (ALdrig Mobba Andra) en framträdande roll. Gruppen administrerar en fadderverksamhet och besöker också klasserna för att bedriva samtal och schemalagda övningar som syftar till att utveckla elevernas emotionella kompetens. ALMA-gruppen genomför en enkätundersökning varje läsår där eleverna besvarar frågor om trivsel, vänskap och trygghet. Enkätresultaten utgör en grund för den årliga revideringen av handlingsplanen.

Från skolans sida menar man att de samlade insatserna kring normer och värden har betydelse för att både lärare, elever och föräldrar uppfattar det som att mobbning sällan förekommer i skolan. Intervjuade elever beskriver stämningen i skolan som trygg.

Sammanfattning

I Hjulsbroskolan lägger man stor vikt vid att utveckla elevernas språkliga medvetenhet. En mycket hög andel av Hjulsbroskolans elever når målen i de nationella ämnesproven i årskurs fem. Lärarna har bearbetat de nationella kursplanerna i alla ämnen och har god överblick över elevernas kunskapsutveckling. Inspektörernas intryck vid lektionsbesöken är att eleverna trivs både med skol-

arbetet och med varandra. Genom att delta i planering av ämnen, projekt och läxval är det möjligt för eleverna att vara delaktiga i och utöva inflytande över undervisningen. Via klassråd och elevråd har eleverna kunnat påverka beslut som de uppfattat som angelägna. Från skolans sida anser man att det samlade värdegrundsarbetet har betydelse för att lärare, elever och föräldrar uppfattar det som att mobbning sällan förekommer i Hjulsbroskolan.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Hjulsbroskolans handlingsprogram mot mobbning eller annan kränkande behandling har som mål att skolan ska vara mobbningsfri. Handlingsprogrammets definition av mobbning innefattar verbala och fysiska handlingar, utfrysning och isolering. Där ingår också förebyggande insatser och regler för att främja ett positivt klimat i klassen. Rutinerna för aktiva ingripanden från skolans sida omfattar inte bara elev-elev, utan också vuxen-vuxen, vuxen-barn och barn-vuxen. Hjulsbroskolan distribuerar också en broschyr till föräldrarna där man framhåller deras betydelse för skolans möjligheter att upptäcka och hantera mobbning. Under rubriken "Mobbar ditt barn andra?" beskrivs hur man från skolans sida vill att föräldrar skall agera om de misstänker att deras barn kränker andra. I Hjulsbroskolan planerar man att ytterligare bygga ut sitt värdegrundsarbete, genom att engagera och utbilda intresserade elever för uppdraget att fungera som kamratstödjare.

Elevernas inflytande på undervisningen tilltar successivt under skolåren och består exempelvis av att de tillsammans med lärarna ges möjlighet att planera ämnen, projekt och val av läxor. För elever i de högre årskurserna förekommer projektinriktade undervisningsmoment där de kan arbeta med sådant som de själva vill fördjupa sig i.

Personalen har under föregående läsår gjort lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna och tagit fram konkreta exempel på hur måluppfyllelse av olika ämnens delmoment kan se ut. Vid utvecklingssamtalen får även föräldrarna ta del av de bearbetade kursplanerna. Inspektörerna konstaterar att det bedrivs ett arbete av mycket god kvalitet för att informera om målen för undervisningen.

Redan i förskoleklassen görs bedömningar av barnens språkliga färdigheter och eventuella stödbehov. Under de följande skolåren görs regelbundna tester och diagnoser i svenska för att kartlägga behoven av stöd och speciallärarinsatser. För elever som riskerar att inte nå målen i svenska, engelska och matematik görs i första hand insatser inom ramen för den ordinarie klassundervisningen. Klasslärare och speciallärare bemödar sig om att anpassa undervisningen till elever som har behov av stöd.

Utvecklingssamtal hålls en gång per termin. Föräldrarna ger uttryck för positiva erfarenheter av utvecklingssamtalen, som de menar leder framåt i elevernas

utveckling. De beskriver också relationen mellan skolans föräldraråd och skolledningen som mycket bra. Eleverna säger att det framför allt är vid utvecklingssamtalen som de själva får en tydlig bild av ”hur det går” för dem. De säger också att det finns ett visst utrymme för dem att diskutera lärarens bild av deras studiesituation under utvecklingssamtalen.

I de fall då anpassning av klassundervisningen inte räcker som stödinsats utreder skolans speciallärare och/eller områdets specialpedagog, alternativt skolpsykolog, vilka insatser som i stället behöver göras. När särskilda stödinsatser görs dokumenteras och följs dessa upp i åtgärdsprogram. Klasslärarna säger sig inte vara riktigt förtroga med att utforma ett adekvat innehåll i åtgärdsprogrammen, men har ambitionen att bli bättre på detta. Områdets specialpedagog har erbjudit sig att hjälpa till med detta framöver.

Verksamhetsplanen för föregående läsår har arbetats fram av rektorn, skolans utvecklingsgrupp samt en referensgrupp av representanter från alla verksamheter. I utvärderingen av Hjulsbroskolans verksamhet deltar också skolans utvecklingsgrupp tillsammans med rektorn.

Kvalitetsredovisningen för läsåret 2004/2005 följer samma uppläggning som de flesta andra skolenheter i Linköpings kommun. De enskilda skolorna har från förvaltningsnivå försetts med ett antal självvärderingsfrågor kring vissa prioriterade områden samt några indikatorområden från BRUK¹. Redovisningarna har dels utgjort ett underlag för kommunens samlade kvalitetsredovisning och dels fungerat som en kvalitetsredovisning för respektive skolenhet. I Hjulsbroskolans kvalitetsredovisning är det inte möjligt att se att denna bygger på underliggande sammanställda studieresultat. I Hjulsbroskolan har nu ett mer systematiskt kvalitetsarbete påbörjats och skolans rektor avser att arbeta fram en kvalitetsredovisning där det ska bli möjligt att se hur nationella mål, resultat och målpuppfyllelse är kopplade till varandra.

De dokument som rör elevvårdsärenden och som kommer inspektionen till del vid besöket i Hjulsbroskolan visar att dokumentationen av elevvårdsärenden förs på ett rättssäkert sätt.

Hjulsbroskolans ledningsgrupp består av rektorn och de två arbetslagsledarna som också fungerar som en kanal mellan personalen och rektorn, som man för övrigt säger sig vilja se mer av i den dagliga verksamheten. Personalen är dock medveten om att olika administrativa arbetsuppgifter begränsar rektorns tillgänglighet, men menar ändå att rektorn ”så långt man kan begära” är förtrogen med verksamheten.

Enligt rektorn har de administrativa uppgifterna ökat i en sådan omfattning att hon menar att det riskerar att gå ut över hennes möjlighet att utöva ett pedagogiskt ledarskap. Delar av det pedagogiska utvecklingsarbetet initieras av rektorn och delegeras därefter till personal och arbetslag att genomföra. Det finns också utvecklingsinsatser som initieras och genomförs av arbetslagen efter att ha sanktionerats av rektorn. Intervjuer med elever och föräldrar visar att dessa väl känner till vem som är skolans rektor.

¹ BRUK (Bedömning Reflektion Utveckling Kvalitet) ett av Skolverket utarbetat verktyg för kvalitetsarbete i skola och förskola

Sammanfattning

I Hjulsbroskolan bedrivs ett värdegrundsarbete där man i handlingsplanen mot kränkande behandling och mobbning också gör föräldrarna uppmärksamma på deras roll och betydelse i arbetet mot mobbning. Elevernas deltagande i och inflytande över undervisningen tilltar successivt. I de högre årskurserna kan eleverna arbeta i projektinriktade verksamheter som möjliggör fördjupning i sådant de är särskilt intresserade av. Elever och föräldrar blir informerade om målen för olika ämnen och tar del av skolans lokalt bearbetade kursplaner. Med hjälp av regelbundet återkommande tester säkerställer personalen att elever med behov av stödinsatser får den hjälp de behöver. Stödinsatserna utformas så långt det är möjligt så att de elever som får stöd får det inom ramen för den ordinarie undervisningen. Särskilda stödinsatser dokumenteras och följs upp i åtgärdsprogram. Alla lärare är inte lika förtroga med att använda åtgärdsprogram, men det finns en ambition att bli bättre på detta. Hjulsbroskolans utvecklingsgrupp utarbetar en verksamhetsplan tillsammans med rektorn. I skolans senaste kvalitetsredovisning finns ingen synlig koppling till sammanställda studieresultat. Rektorn har påbörjat ett systematiskt kvalitetsarbete som skall ge underlag för en förbättrad kvalitetsredovisning. Personalen uttrycker att man har stort förtroende för sin rektor.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Hjulsbroskolans elever och föräldrar får tydlig information om utbildningens mål, innehåll och arbetsformer. Vid utvecklingssamtalen kommer de konkretiserade kursplanemålen också föräldrarna till del. Som språkval i årskurs 6 erbjuds tyska, franska och spanska. Hjulsbroskolan tillhandahåller ett rikhaltigt utbud inom elevens val och ger tydlig information om detta till elever och föräldrar. Valblanketten erbjuder bland annat bildverkstad, datakurs, drejning, gitarrkurs, golfträning, mattekluringar, modellbygge, skoltidning på nätet, teaterverkstad samt ytterligare 12 aktiviteter. Lärartätheten är i Hjulsbroskolan lägre än genomsnittet för både riket och Linköpings kommun. Samtliga lärare har pedagogisk utbildning. Skolans tillgång till speciallärarresurs är mycket god. Rektorn har genomgått statlig rektorsutbildning.

Hjulsbroskolan deltar under höstterminen 2005 i kompetensutvecklingsprojektet Växkraft Mål 3. De områden man främst vill utveckla rör möjligheten att rekrytera fler män, att utveckla personalens IT-kompetens och att utöka medvetenheten om målstyrningens olika aspekter. De strävanden som rektorn vill prioritera inom det fortsatta kvalitetsarbetet är värdegrundsarbetet, att mer systematiskt tillämpa BRUK, att arbeta vidare med Växkraftprojektet och individuella utvecklingsplaner.

Inspektörernas uppfattning är att Hjulsbroskolan har god tillgång till läromedel. Datortillgången har under läsåret förstärkts med så kallade tunna klienter. Vid tidpunkten för inspektionen hade kommunens centrala serverfunktion för dessa inte kommit igång fullt ut. Rektorn och personalen anser att man är trångbodda

och att den dåliga tillgången till grupputrymmen begränsar det pedagogiska handlingsutrymmet.

Sammanfattning

Skolan erbjuder språkval i enlighet med författningarna och tillhandahåller ett rikhaltigt utbud inom elevens val. Lärartätheten är lägre än genomsnittet för riket och Linköpings kommun. Det finns en långsiktig plan för kompetensutveckling inom EU-projektet Växtkraft Mål 3. De områden som rektorn vill prioritera i det fortsatta kvalitetsarbetet är, förutom Växtkraft, värdegrundsarbetet, BRUK samt individuella utvecklingsplaner.

Datum

Ort

2006-04-07

Linköping

Christer Modin

Anders Kennberg